

กรุงเทพธุรกิจ

Smart EEC

ผศ.ดร.ปิวย อุ๋นใจ

ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

'ดาบสองคม' แห่งความอุดมสมบูรณ์

ผมเคยตื่นตื่นกับคำกล่าวที่ว่า “ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงเป็นอันดับต้นๆ ของโลก” แต่ถ้ามองให้ทะลุแล้วแต่มุมมองของแต่ละคน ความอุดมสมบูรณ์เป็นทั้งข้อได้เปรียบ และจุดเสี่ยง อยากฟังมุมมองหรือมุมมองก่อนล่ะครับ? ปกติผมมักจะเลือกที่จะฟังข้อดีไม่ฟังประสงค์ก่อน แล้วค่อยปิดด้วยมุมมองโลกสวย อย่างน้อยก็จะได้มีความหวัง

ถ้ามองในมุมเสี่ยง ความหลากหลายทางชีวภาพที่อุดมสมบูรณ์นั้นเท่ากับ ความหลากหลายของเชื้อก่อโรคมกมาย สารพัดชนิด สารพันรูปแบบ ที่สามารถวิวัฒนาการไปได้อย่างรวดเร็ว และคำว่ารวดเร็วที่ว่ามันนั้น ต้องบอกว่าน่ากลัวกว่าที่หลายคนจะคาดถึง ลองจินตนาการเชื้อแบคทีเรียที่พลิกกลับมามีชีวิตที่ใช้น้ำในการรักษาได้แทบทุกชนิด ในหลักไม่กี่วันสิครับ แล้วจะรู้่วิวัฒนาการนั้นน่ากลัวขนาดไหนในทางการแพทย์ ยิ่งสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปมากแค่ไหน โอกาสที่เชื้อโรคอุบัติใหม่ก็จะวิวัฒนาการขึ้นมากก็ได้มากขึ้นเท่านั้น รายงานการวิจัยมากมายที่บ่งชี้ว่าการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลกเป็น ผลกระทบมาจากฝีมือมนุษย์นั้นเมื่อถึงผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศอย่าง น่าวาตวิตก และการเปลี่ยนแปลงนี้อาจจะเป็นหนึ่งในต้นเหตุที่ก่อให้เกิดการอุบัติขึ้นใหม่ ของเชื้อก่อโรคแปลกๆ ที่เราจำเป็นต้องผจญกันอยู่ในเวลานี้ และถ้าเราวางแผนไม่ดี บังคับใช้นโยบายไปแทรกแซงระบบนิเวศที่แสนประาะบางอย่างไม่ระมัดระวังจนเสียหาย ผลที่ย้อนกลับมาทำร้ายเราในภายหลังก็อาจจะสาหัสสากรรจ์ได้เช่นกัน

แต่ธรรมชาติย่อมมีสองด้านเสมอ แน่แน่นอนว่ามีมมร้าย แต่ตอนท้ายก็ต้องมีส่วนที่ดี เพราะถ้ามองในอีกมุม ความหลากหลายทางชีวภาพก็อาจจะหมายถึงชุมทรัพย์ ที่ทรงคุณค่ามหาศาล หากรู้จักที่จะนำไปใช้

แน่นอนว่า ถ้ามีเชื้อดื้อยาที่ต้องมีแหล่งยาบปฏิชีวนะ ในความหลากหลายอันน่าอัศจรรย์ อาจจะมีสิ่งมีชีวิตอีกมากมายที่ร้ายไม่รู้จัก หรืออาจจะแค่ไม่รู้ว่พวกมันมีความสามารถพิเศษ ที่น่าสนใจอย่างไรบ้างที่เราจะไปหยิบคว่ามาใช้ได้ เช่น การศึกษาใหม่ๆ ที่พบว่าเห็บทะเล ก็อาจจะมีกลไกบางอย่างในการลดปริมาณเชื้อก่อโรคที่กระจายอยู่ในแนวถิ่นที่อยู่ของ พวกมันได้ ซึ่งจนถึงปัจจุบัน นักวิทยาศาสตร์ก็ยังไม่รู้ว่ากลไกดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร หลายคนอนุมานว่าอาจจะปล่อยสารออกฤทธิ์บางอย่างที่อาจจะเอามาประยุกต์ใช้ต่อได้ ในทางการแพทย์ก็เป็นได้ หรือแม้แต่ฟองน้ำที่ในอดีตแทบไม่ค่อยเป็นที่นิยมในการศึกษา แต่เนื่องด้วยกลไกการดำรงชีพโดยการกรองกินเชื้อจุลินทรีย์ในน้ำ ทำให้ตอนนี้เริ่มเป็นที่สนใจขึ้นมาเพราะหลายคนคาดว่าพวกมันอาจจะสามารถสร้างออกฤทธิ์ดีๆ ที่เรา ยังไม่เคยพบที่อาจจะเอามาใช้ (หรือพัฒนาต่อ) เป็นยาปฏิชีวนะเจเนอเรชั่นใหม่ขึ้นมา ต่อกรกับเชื้อดื้อยาได้เช่นกัน

เมื่อไม่นานมานี้ ผมได้เข้าร่วมประชุมกับนักวิจัยต่างประเทศจากหลายประเทศ และพบว่าพวกเขาเริ่มหันมาสนใจกันอย่างจริงจังในเรื่องการขุดเอาทรัพยากรที่ดี ที่ซ่อนอยู่ในความหลากหลายทางชีวภาพมาใช้

กรุงเทพธุรกิจ

Krungthep Turakij
Circulation: 160,000
Ad Rate: 1,600

Section: First Section/EEC Focus

วันที่: อังคาร 7 มิถุนายน 2565

ปีที่: 35

ฉบับที่: 12135

หน้า: 10(ซ้าย)

Col.Inch: 42.50

Ad Value: 68,000

PRValue (x3): 204,000

คลิป: สีสี่

คอลัมน์: Smart EEC: 'ดาบสองคม'แห่งความอุดมสมบูรณ์

สำหรับประเทศไทย งานวิจัยด้านการสำรวจความหลากหลายนั้นมักน้อยอยู่บ้างแล้ว แต่คำถามที่ยังต้องตอบให้ได้คือที่มีอยู่มันเพียงพอแล้วหรือยัง และเรารู้จริงแล้วหรือไม่ว่าในกระเป๋าทิ้งแห่งแผ่นดินใบนี้มีมรดกอะไรบ้างที่เก็บซ่อนอยู่และที่สำคัญเราสูญเสียสมบัติของประเทศเหล่านี้ไปมากแค่ไหนจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและการแทรกแซงระบบนิเวศด้วยฝีมือมนุษย์ ทั้งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรบิโภคการขยายตัวของชุมชนเมืองหรือแม้แต่การปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อความสวยงาม

บางทีการยอมลงทุนเพื่อทำความรู้จักทรัพยากรที่มีในกระเป๋าทิ้งและทำความเข้าใจกับจุดอ่อน จุดแข็งของประเทศ อาจจะช่วยให้เราเห็นภาพได้ชัดขึ้นว่าเราควรที่จะวางโพสิชั่นของเราไว้อย่างไรและที่ตรงไหนในโลก เพราะการวางแผนการสร้างเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน แม้จะไม่ได้อุดมไปด้วยบ่อน้ำมันหรือเหมืองอัญมณี แต่การมีข้อมูลที่สะท้อนความเป็นจริงและการวางแผนใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดในระดับอุตสาหกรรมอย่างน้อยก็อาจจะทำให้ประเทศสามารถหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลางได้เช่นกัน

เพราะถ้าการค้นพบยาปฏิชีวนะจากเชื้อราในปี 1928 ได้สร้างตลาดเภสัชภัณฑ์ขนาดหลายหมื่นล้านดอลลาร์ได้ มรดกบางอย่างในผืนดินและแหล่งน้ำอันอุดม ถ้าเอามาใช้ให้ถูกวิธี ก็อาจจะมีมูลค่ามหาศาล ไม่ได้ด้อยไปกว่าการมีบ่อทองคำสีดำแม้แต่น้อย!